

Madonna's

De voor-christelijke mysteriën waren moeder-mysteriën.

De moeder, de madonna is een oerbeeld, een archetype. We kennen de Egyptische godin Isis met het Horus-kind. De Grieken hadden Artemis, godin van alle vruchtbaarheid en Demeter was de aardegodin van de Romeinen. In de Renaissance is de madonna de moeder van het geestelijke en het lichamelijke. Maria verbeeldt het vrouwelijke, het sensuele en het religieuze als de heilige moeder van het kind Jezus.

Maria in de Renaissance

In de middeleeuwen waren personen slechts een aanduiding achter het verhalende gebeuren. In de 12^e eeuw zien we een opbloei van de Mariacultus. Kathedralen worden gebouwd ter ere van Maria. In de Renaissance maakt de menselijke gestalte zich los van de samengepakte groepen. Levende individuele gezichten, naturalistisch weergegeven, breken door. Ook Maria wordt menselijker. Van een godin uit de verte, die haast niet te benaderen is, komt ze dichterbij. In de weergave van de madonna lijkt het soms ook meer te gaan om het vrouwelijke dan om de weergave van een heilige zaak. De mens, de vrouw en de man als persoonlijkheid werden ook afgebeeld.

In de Renaissance wordt de individuele mens hoofdzaak. Het eeuwige, Goddelijke, dat je nog ervaart op de vroegere Madonna-afbeeldingen, zal nu in de mens zelf opgaan, geboren worden.

Enkele Madonna vergelijkingen:

Madonna Ikonen: De oudste gaan tot de 5^e en 6^e eeuw terug. De Madonna figuren hebben nog iets kosmisch. De gouden achtergrond symboliseert het hemelse rijk. Uit oude overleveringen wordt verteld dat de eerste Ikonen door heiligen werden gemaakt, Lukas de evangelist was daarvan de eerste. Men geloofde dat het kijken ernaar zieken kon genezen.

Cimabue (1250-1302): Figuren die uit andere werelden de aarde bezien, een visionaire weergave. Madonna's ogen dragen de weerschijn van ver.

Giotto(1266-1337): Een afscheid nemen van het opkijken naar het bovenaardse, waarvan we de glans nog bij Cimabue zien. De figuren krijgen meer ruimte, het menselijke treedt binnen. Meer innerlijkheid spreekt uit het werk.

Masaccio (1401-1428): Je hebt als kijker interesse in elk gezicht. De figuren worden echte personen. De wereld wordt door de mens beheerst.

Botticelli (1445- 1510): Gevoelsschilder, past bijna in onze tijd.

Raphaël(1483-1520): Hier zie je de stroming vanuit de ziel die de natuur wil veroveren. Het bezielde komt naar buiten, zijn leermeester Perugino weet het compositorische niet te verdiepen. Hij maakte diepe religieuze, maar wat statische beelden. Raphaël componeert de voorstellingen op zijn fresco's en schilderijen. Het innerlijke bij de Madonna's van Raphaël drukken het hoogste uit, n.l. geest en ziel. Bij Raphaël werkt het kosmische door de ziel. Innerlijk leven spreekt uit mimiek, gebaar en houding. De menselijke liefde tussen moeder en kind wordt hier verbeeld.

In vroeger renaissance werk dragen Madonna's eerst een blauwe mantel met rode kleding eronder, in later werk zien we het ook wel omgekeerd: rood aan de buitenkant en blauw eronder. Blauw staat voor het hemelse, rood voor het aardse.

In de middeleeuwen zagen we b.v. in houtsnedewerken allemaal dezelfde hoofden compact op een rijtje. Madonna's hadden ook onpersoonlijke, strengere, afstandelijke gezichten. In de Renaissance tijd komen ze ons als mens dichterbij. We zien ook perspectiefverkortingen, die zag je daarvoor niet. Men kon in de middeleeuwen geen perspectief schilderen (Dit heeft te maken met een standpunt innemen, men was daarvoor a.h.w. meer een met de omgeving). Het fresco of schilderij was haast een plat vlak en het landschap leek op voor en achter elkaar geschoven decorstukken. Het beeldvlak wordt dus meer beeldruim. We zien ook meer licht en schaduwwerkingen, waardoor de figuren losser komen van de achtergrond. De mens wordt zichzelf bewust, wat innerlijk leeft, de geest en de ziel van het individuele brengt men naar de oppervlakte. De burger wordt opdrachtgever en kunstenaars groeien uit tot persoonlijkheden.

De helende werking van de Madonna's

Rudolf Steiner sprak over de Sixtijnse Madonna meerdere keren. Het Jezuskind straalt het geestelijke uit, de komende Christus kan er in beleefd worden.

Hij gaf aan dat er van m.n. Raphaël's Madonna's een bij uitstek heilzame werking uitgaat, die ook bewust therapeutisch gebruikt kan worden.

De pentagramserie die dr. Peipers in München in 1911 aan patiënten, voor het slapen gaan gaf, zou versterkend op het etherlichaam inwerken.

Het vrome, vredige en evenwichtige werkt weldadig. De op de achtergrond liggende pentagrambeweging werkt versterkend. De pentagram, de vijfster is een van oudsher heilig teken, een christelijk symbool, de guldensnede bevattend. De pentagram verschijnt in de weg die het kind aflegt van beeld tot beeld. Ze werden ook in briefkaartformaat na elkaar bekeken.

Een innerlijke hartewarmte wordt geactiveerd. De kijker verbindt zich met liefde, de liefde tussen moeder en kind. Er wordt een ontvankelijke harmonische vrouwelijke kwaliteit bij de kijker aangesproken. Mildheid, rust en gevoelens van eerbied komen er in de ziel. Het kijken kan ook bij slapeloosheid werken, hartritmestoornissen, nervositeit en onrust. Het werkt verlossend bij angsten, emotionele geremdheid, gevoelsblokkering, daarnaast kan de beleving ook diep worden opgenomen als jezelf een Madonna tekent, schildert of boetseert!

Symbolen

Appel: Acceptatie en verlossing van de zinnen

Boek: Open, wijsheid van Maria. Dicht, kuisheid van Maria

Duif: Vrede, wijsheid, incarnatie van de Heilige Geest

Lelie: Onschuld, zuiverheid van Maria

Olijftak: Op Sienese schilderijen: vrede, hoop, overvloed

Granaatappel: vruchtbaarheid, eeuwigheid, leven na de dood (vele zaadjes)

Literatuur:

Kunstgeschiedenis als Abbild innerer Geistiger Impulse
Ideen zur Kunstgeschichte
Genezen met kunst

Rudolf Steiner
Godfried Richter
Eva Mees